

1. ROZPROSZENIE (39) sb n

Oba o oraz pierwsze e jasne, końcowe e pochylone.

rof- (30), roz- (9); -enie (39), [-ęnie].

sg N rozproszenie (12); -é (3), -(e) (9). ◊ G rozproszenia (5); -å (4), -(a) (1). ◊ D rozproszeniu (2). ◊ A rozproszeni(e) (9). ◊ I rozproszeniem (3). ◊ L rozproszeniu (7). ◊ pl A rozproszenia (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde w objaśnieniu s.v. rozprósška.

I. Rzeczownik od „rozproszyć” (13) :

1. Od znac. ‘nie pozostawić w jednym miejscu’: *rozpędzenie zbiorowości; przem (3) : á w onym rofprofzeniu były [owce moje] [dispersae sunt] podane wftykim beftyám polnym ku požárciu. BibRadz Ez 34/5; Iz lámiz pafterze ftárli á podeptáli winniczę moię/ [...] á położyli ią prawie ná rofprofzenie. RejPos 60v.*

rozproszenie czego (1): áby [...] [stadko Boga] nie obładziło lie dáleko od niego/ áby nie miał pociechy z niego on frogi wilk/ który lie náfádził ná rofprofzenie iego RejPos 318v.

2. Od znac. ‘nie pozostawić całym’ (10) :

a. *Podział wewnętrzny, rozłam (2) : żełmy [...] po onym dziwnym zámieřzaniu po trwogách/ y rofprofzeniu/ pocztu wiary y wyznania náłzego nie řpifali CzechRozm Av; WujNT 443.*

[rozproszenie czego: GDym miał piłác o řprávách [...] Belgow/ po rofprofzeniu kořciółá ich w Angliiey BazHist 351.]

b. *Zniszczenie, zburzenie; spowodowanie zniszczenia; disturbatio Mącz (3) : Disturbatio, Rozprofzenie/ rozchwiánie/ rosmietánie. Mącz 469c.*

W przeciwstawieniu: »zachowanie ... rozproszenie« (1): Lepyeyći the [tj. ludzi uczonych] opátrzyć dla záchowáná rzeczy pořpolitey/ niż inřie dla kážená á rofprořfená GliczKsiąž L2.

Szereg: »każenie a rozproszenie« (1): GliczKsiąž L2 cf W przeciwstawieniu.

a. *Zlikwidowanie, usunięcie [czego] (1) : Ráczyřz tedy vmocnić řprávę nářie ku rofprořfieniu řprzeřwnořci nářlych RejPs 88v.*

c. *Roztrwonienie, zmarnotrawienie; dilapidatio, disperditio, prodigalitas Mącz; dissipatio Cn (5) : Prodigalitas. Rofprofzenie márnotravnóř. Mącz 6b, 92d, 184b.*

Wyrażenie: »rozproszenie imion, majątnořci« (1:1): Gdy iey powinowáci o rofprofzenie máiętnořci przyimawiáli [!]/ odpowiadála: iřz [...] Skarřyw 139; SkarKazSej 691b.

II. *Rzeczownik od „rozproszyć się” ‘udać się w różne strony’: przebywanie w różnych stronach po opuszczeniu poprzedniego miejsca, zwłaszcza rodzinnego kraju; dispersio PolAnt, Vulg, Cn (17) : Wřpomni ony řłowá coř rzekł řłudze řwemu/ Moięřzowi [...] Ze miedzy narody dam was w rofprofzenie LubPs hh3; BudNT Iac 1/1; IAKub/ Boży y Páná náłzego Iefu Chriřtá řługá/ dwiemánařcie pokoleniom ktore řá w rofprofzeniu zdrowia. WujNT Iac 1/1, Ioann 16 arg, s. 516.*

rozproszenie kogo, czyje (11): Opecřyw 107; OpecřywSandR nlb 4; Leop Ez 11 arg; RejAp 118v; Gdzie Prorok [...] řkáżenie miářtá/ kořciółá/ ludu rofprofzenie [...] opowieda. CzechRozm 169v; Pierwřza czałřtká [róžańca] zówierác w řobie może řmutek przy wieczery ořtáteczeńey [...] cięřzki [...] opowiedzeniem rofprořzenia Apofřtořłkiego LatHar 315.Cf »rozproszenie řydowskie«.

W przeciwstawieniach: »rozproszenie ... zebranie, zgromadzenie« (2): o rozprośnieniu ludu/ y zaś zebraniu iego. *Leop Ez 11 arg*; y łam Iezus [...] miałto tego zgromądzenia [Żydów] rozprośnienie opowiedział/ ktorego y dziś doznawamy *CzechRozm 117*.

Wyrażenia: »rozproszenie po wszytkiej ziemi« (1): gdyż wżędy piłmo rozlaniem wod zowie rozprośnienie rozlicznych narodow po wżytkiey zyemi. *RejAp 118v*.

»rozproszenie żydowskie, Żydow« [szyk 3:2] (4:1): *PatKaz III 101v*; (*nagł*) O Żydowskim rozprośnieniu. (-) NApierwsze było/ gdy Tegłáthálázár Zydy do Cirenem wygnał *BielKron 266, 266*; *OrzQuin Y3*; wiecznego rozprośnienia żydow/ łam [Bóg] przyczynę dał *PowodPr 30*.

III. _ (4) :

1. *Ludzie przebywający na wygnaniu w obcych stronach; dispersio PolAnt, Vulg (3) :*

[*rozproszenie kogo [= wśród kogo]:* Gdzieśz tento má iść/ że mygo to nienáidziemy? Aboć między rozprośnienie Gréków má iść *MurzNT Ioann 7/35*.]

rozproszenie czyje [w tym: pron poss (2), ai (1)] (3): Buduiąc Pan Ieruzálem: rozprośnienia Ifráelkie będzie zgromadzał. *Leop Ps 146/2*; Zgromadź rozprośnienie náłze/ á wyłwobodź ty ktorzy łą niewolniki między pogány *BibRadz 2.Mach 1/27*; *BudBib 2.Mach 1/27*.

2. *Zamieszanie, nieporządek (1) :* W domu ípráwiedliwego iesth skarb wielki/ ále w dochodźciech złońnikowych iest rozprośnienie [*in fructu impii conturbatur*; w owocách bezbożnego zámieśłanie *Leop*]. *BibRadz Prov 15/6*.

*** *Bez wystarczającego kontekstu (5) :* *Mymer*¹ 34v; *Dissipabilis*, Latwi ku rozprośnieniu. *Mącz 396a, 396a, 404b*; *Dispersus – Rozprośnienie. Calep 331b*.

Cf **ROZPROSZYĆ, ROZPROSZYĆ SIĘ**

KW